

URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA BIH
КАНЦЕЛАРИЈА ЗА РЕВИЗИЈУ ИНСТИТУЦИЈА БИХ
AUDIT OFFICE OF THE INSTITUTIONS OF BOSNIA AND HERZEGOVINA

www.revizija.gov.ba

IZVJEŠTAJ O OBAVLJENOJ FINANSIJSKOJ REVIZIJI

DIREKCIJE ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO
BOSNE I HERCEGOVINE
ZA 2022. GODINU

Sarajevo, juli 2023. godine

Sadržaj

I	MIŠLJENJE NEZAVISNOG REVIZORA.....	2
1.	MIŠLJENJE O FINANSIJSKIM IZVJEŠTAJIMA	2
2.	MIŠLJENJE O USKLAĐENOSTI.....	4
II	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI.....	6
1.	PREDMET I CILJ REVIZIJE	6
2.	KRITERIJI KORIŠTENI U REVIZIJI	6
3.	OCJENA REALIZACIJE PREPORUKA IZ PRETHODNIH IZVJEŠTAJA	7
4.	PREPORUKE ZA 2022. GODINU (REZIME).....	9
5.	ORGANIZACIJA I RUKOVOĐENJE	10
6.	SISTEM INTERNIH KONTROLA.....	11
7.	BUDŽET DIREKCIJE ZA 2022. GODINU.....	13
8.	FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI.....	14
8.1.	Pregled rashoda i izdataka iz budžeta	14
8.1.1.	<i>Bruto plaće.....</i>	14
8.1.2.	<i>Putni troškovi.....</i>	15
8.1.3.	<i>Izdaci za upotrebu vozila.....</i>	16
8.2.	Pregled prihoda i primitaka	16
8.2.1.	<i>Prihodi od naknada koje plaćaju operateri aviona po prevezenom putniku i toni prevezene robe/tereta u odlasku sa aerodroma u BiH.....</i>	17
8.3.	Bilans stanja	18
8.3.1.	<i>Sredstva.....</i>	18
9.	ZAPOŠLJAVANJE I STATUS ZAPOSLENIH (ANGAŽOVANIH) OSOBA	19
9.1.	Zapošljavanje na određeno vrijeme	19
9.2.	Ugovori o djelu.....	19
10.	JAVNE NABAVKE	20
11.	OSTALO	21
11.1.	Trajni smještaj Direkcije	21
12.	KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA	23
PRILOZI.....		23

I MIŠLJENJE NEZAVISNOG REVIZORA

Mišljenje nezavisnog revizora se daje na osnovu provedene finansijske revizije koja obuhvata reviziju finansijskih izvještaja i, u vezi s istom, reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa relevantnim zakonima i drugim propisima.

1. MIŠLJENJE O FINANSIJSKIM IZVJEŠTAJIMA

Mišljenje

Izvršili smo reviziju finansijskih izvještaja **Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine** (u daljem tekstu: Direkcija) koji obuhvataju: bilans stanja na 31.12.2022. godine, pregled prihoda, primitaka i finansiranja po ekonomskim kategorijama, pregled rashoda i izdataka iz budžeta, po ekonomskim kategorijama, posebne podatke o plaćama i broju zaposlenih, pregled dinamike zapošljavanja, pregled stalnih sredstava u obliku stvari i prava, pregled kapitalnih ulaganja, pregled doznaka iz tekuće rezerve budžeta, za godinu koja završava na taj dan i analizu izvršenja budžeta – tekstualni dio, uključujući i rezime značajnih računovodstvenih politika.

Prema našem mišljenju, finansijski izvještaji Direkcije prikazuju istinito i fer, u svim materijalnim aspektima, finansijsko stanje imovine, obaveza i izvora sredstava na 31.12.2022. godine i izvršenje budžeta za godinu koja se završava na navedeni datum, u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja.

Osnova za mišljenje

Reviziju smo obavili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija Bosne i Hercegovine i Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija (ISSAI)¹. Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u paragrafu *Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja*.

Nezavisni smo od Direkcije u skladu sa etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu s tim zahtjevima.

Vjerujemo da su revizioni dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Odgovornosti rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo Direkcije je odgovorno za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa prihvaćenim okvirom finansijskog izvještavanja na nivou institucija Bosne i Hercegovine tj. Zakonom o finansiranju institucija BiH, Pravilnikom o finansijskom izvještavanju institucija BiH i Pravilnikom o računovodstvu sa računovodstvenim politikama i procedurama

¹ Međunarodni standardi vrhovnih revizionih institucija (ISSAI) dio su Okvira profesionalnih objava Međunarodne organizacije vrhovnih revizionih institucija – IFPP okvira (INTOSAI Framework of Professional Pronouncements), koji čine tri nivoa objava: INTOSAI principi (INTOSAI-P), međunarodni standardi vrhovnih revizionih institucija (ISSAI) i INTOSAI smjernice (GUID).

za korisnike budžeta institucija BiH. Ova odgovornost podrazumijeva i kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze uslijed prijevare ili greške, odgovarajuća objelodanivanja relevantnih informacija u napomenama uz finansijske izvještaje, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvenih procjena, koje su razumne u datim okolnostima.

Odgovornosti revizora za reviziju finansijskih izvještaja

Naši ciljevi su steći razumno uvjerenje o tome da li su finansijski izvještaji kao cjelina sačinjeni bez značajnog pogrešnog prikazivanja uslijed prijevare ili greške i izdati izvještaj nezavisnog revizora koji uključuje naše mišljenje. Razumno uvjerenje je visok nivo uvjerenja, ali nije garancija da će revizija obavljena u skladu sa Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija uvijek otkriti značajno pogrešno prikazivanje kada ono postoji.

Pogrešni prikazi mogu nastati uslijed prijevare ili greške i smatraju se značajnim ako se razumno može očekivati da, pojedinačno ili zbirno, utiču na ekonomske odluke korisnika donijete na osnovu tih finansijskih izvještaja.

Kao sastavni dio revizije, u skladu sa Međunarodnim standardima vrhovnih revizionih institucija, stvaramo profesionalne procjene i održavamo profesionalni skepticizam tokom revizije. Mi također:

- Prepoznamo i procjenjujemo rizike značajnog pogrešnog prikazivanja finansijskih izvještaja, zbog prijevare ili greške, oblikujemo i obavljamo revizione postupke kao reakciju na te rizike i pribavljamo revizione dokaze koji su dovoljni i primjereni da osiguraju osnovu za naše mišljenje. Rizik neotkrivanja značajnog pogrešnog prikazivanja nastalog uslijed prijevare je veći od rizika nastalog uslijed greške, jer prijevare može uključiti tajne sporazume, krivotvorenje, namjerno izostavljanje, pogrešno prikazivanje ili zaobilaženje internih kontrola.
- Stičemo razumijevanje internih kontrola relevantnih za reviziju kako bismo oblikovali revizione postupke koji su primjereni u datim okolnostima, ali ne i za svrhu izražavanja mišljenja o uspješnosti internih kontrola.
- Ocjenjujemo primjerenost korištenih računovodstvenih politika i razumnost računovodstvenih procjena i povezanih objava koje je stvorilo rukovodstvo.
- Ocjenjujemo cjelokupnu prezentaciju, strukturu i sadržaj finansijskih izvještaja, uključujući i objave, kao i da li finansijski izvještaji odražavaju transakcije i događaje na kojima su zasnovani na način kojim se postiže fer prezentacija.

S rukovodstvom komuniciramo u vezi sa, između ostalih pitanja, planiranim djelokrugom i vremenskim rasporedom revizije i važnim nalazima revizije, uključujući i one koji se odnose na značajne nedostatke u internim kontrolama koji su otkriveni tokom naše revizije.

2. MIŠLJENJE O USKLAĐENOSTI

U vezi s revizijom finansijskih izvještaja Direkcije za 2022. godinu, izvršili smo i reviziju usklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija sa relevantnim zakonima i drugim propisima.

Prema našem mišljenju, aktivnosti, finansijske transakcije i informacije Direkcije za 2022. godinu u skladu su, u svim materijalnim aspektima, sa zakonima i drugim propisima koji su definisani kao kriteriji za datu reviziju.

Osnova za mišljenje

Reviziju usklađenosti smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija Bosne i Hercegovine i ISSAI 4000 - Standard za reviziju usklađenosti. Naše odgovornosti prema tim standardima su detaljnije opisane u paragrafu *Odgovornosti revizora za reviziju usklađenosti*.

Nezavisni smo od Direkcije u skladu sa etičkim zahtjevima koji su relevantni za našu reviziju i ispunili smo ostale etičke odgovornosti u skladu sa tim zahtjevima.

Vjerujemo da su reviziono dokazi koje smo pribavili dovoljni i odgovarajući da osiguraju osnovu za naše mišljenje.

Skretanje pažnje

Ne izražavajući rezervu na mišljenje o usklađenosti, skrećemo pažnju na sljedeće:

- *zapošljavanje zaposlenika na određeno vrijeme bez raspisivanja javnog konkursa (tačka 9.1. Izvještaja);*
- *nastavak prakse angažmana osoba putem ugovora o djelu za poslove koji su trajnog karaktera i koji su predviđeni sistematizacijom radnih mjesta (tačka 9.2. Izvještaja);*
- *nedostatke u postupku javne nabavke goriva, kada se nije postupalo u skladu sa Zakonom definisanim odredbama (tačka 10. Izvještaja);*
- *nerješavanje pitanja trajnog smještaja Direkcije u Banjoj Luci (tačka 11. Izvještaja).*

Odgovornosti rukovodstva za usklađenost

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, rukovodstvo Direkcije je također odgovorno da osigura da su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije u skladu sa propisima kojima su regulisane i potvrđuje da je tokom fiskalne godine osiguralo namjensko, svrsishodno i zakonito korištenje raspoloživih sredstava za ostvarivanje utvrđenih ciljeva, te ekonomično, efikasno i efektivno funkcionisanje sistema finansijskog upravljanja i kontrole.

Odgovornosti revizora za reviziju usklađenosti

Pored odgovornosti da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima, naša odgovornost podrazumijeva i izražavanje mišljenja o tome da li su aktivnosti, finansijske transakcije i informacije u svim materijalnim aspektima, u skladu sa zakonima i drugim propisima kojima su regulisane. Odgovornost revizora uključuje obavljanje procedura, kako bi pribavili revizione dokaze o tome da li se sredstva koriste za odgovarajuće namjene i da li je poslovanje Direkcije, prema definisanim kriterijima, usklađeno sa relevantnim zakonima i drugim propisima.

Procedure podrazumijevaju procjenu rizika od značajnih neusklađenosti sa zakonima i propisima koji regulišu poslovanje subjekta revizije. Također, naša odgovornost podrazumijeva i ocjenu finansijskog upravljanja, funkcije interne revizije i sistema internih kontrola.

Sarajevo, 24.7.2023. godine

GENERALNI REVIZOR

Hrvoje Tvrtković, v.r.

**ZAMJENIK
GENERALNOG REVIZORA**

Nedžad Hajtić, v.r.

**ZAMJENICA
GENERALNOG REVIZORA**

Neda Močević, v.r.

II IZVJEŠTAJ O REVIZIJI

1. PREDMET I CILJ REVIZIJE

Predmet revizije su finansijski izvještaji Direkcije za 2022. godinu i usklađenost aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima.

Cilj je da se izrazi mišljenje o tome da li su finansijski izvještaji pouzdani i da li bilansi u potpunosti odražavaju rezultate poslovanja. Također, cilj revizije je procijeniti primjenjuje li rukovodstvo institucije zakone i propise i da li koristi sredstva za odgovarajuće namjene, te ocijeniti finansijsko upravljanje, sistem internih kontrola i funkciju interne revizije.

S obzirom na to da se revizija obavlja ispitivanjem na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

2. KRITERIJI KORIŠTENI U REVIZIJI

Ured za reviziju institucija Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Ured za reviziju) izvršio je reviziju finansijskih izvještaja i, u vezi s istom, reviziju usklađenosti. Revizija finansijskih izvještaja i revizija usklađenosti podrazumijevaju proces objektivnog prikupljanja i procjenjivanja dokaza, kako bi se utvrdilo da li su predmeti revizije, tj. finansijski izvještaji, kao i aktivnosti, finansijske transakcije i informacije, usklađeni sa odgovarajućim kriterijima koji su sadržani u zakonima i drugim propisima. Kriteriji predstavljaju uporedne parametre koji se koriste kako bi se dala ocjena predmeta revizije.

Za obavljanje finansijske revizije korišteni su sljedeći kriteriji:

- Zakon o budžetu institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2022. godinu²
- Zakon o finansiranju institucija BiH
 - Pravilnik o računovodstvu sa računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija BiH
 - Pravilnik o finansijskom izvještavanju institucija BiH
 - Odluke o privremenom finansiranju institucija BiH za 2022. godinu
- Zakon o plaćama i naknadama u institucijama BiH i podzakonski akti
- Zakon o porezu na dohodak i Zakon o doprinosima (FBiH i RS)
- Zakon o javnim nabavkama i podzakonski akti
- Zakon o državnoj službi u institucijama BiH i podzakonski akti
- Zakon o radu u institucijama BiH i podzakonski akti
- Zakon o upravi i podzakonski akti
- Zakon o reviziji institucija BiH
- Zakon o obligacionim odnosima (dio koji se odnosi na ugovore o djelu)
- Zakon o zrakoplovstvu BiH.

² Službeni glasnik BiH, broj 42/22

3. OCJENA REALIZACIJE PREPORUKA IZ PRETHODNIH IZVJEŠTAJA

Ured za reviziju je u izvještaju o finansijskoj reviziji Direkcije za 2021. godinu dao pozitivno mišljenje na finansijske izvještaje i pozitivno mišljenje na usklađenost sa zakonima i drugim propisima sa skretanjem pažnje na:

- neusklađenost Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Direkcije s važećim odlukama Vijeća ministara BiH,
- nemogućnost fakturisanja i naplate određenih prihoda od zračnih operatera zbog nepoštovanja važeće odluke Direkcije od strane aerodroma u Mostaru, Tuzli i Banjoj Luci, te
- angažovanje osoba po osnovu ugovora o djelu za poslove koji su predviđeni važećom sistematizacijom radnih mjesta i za poslove koji su trajnog karaktera, a za čije usluge su izdvojena značajna sredstva.

U Izvještaju su date preporuke u cilju otklanjanja uočenih nepravilnosti, nedostataka i slabosti. Preporuke iz prethodnog perioda čija je realizacija bila u toku nisu ponovljene, ali se njihova realizacija kontinuirano prati u narednom periodu.

Utvdili smo da je Direkcija u 2022. godini od ukupno 11 prethodno datih preporuka, realizovala sedam, jednu nije realizovala, dok je realizacija za tri date preporuke u toku.

U narednoj tabeli (Tabela 1.) prikazan je pregled ocjene realizacije prethodno datih preporuka.

Tabela 1. Detaljan pregled ocjene realizacije prethodno datih preporuka

Br. prep.	Preporuke iz izvještaja za 2021. godinu	Ocjena realizacije u 2022. godini	Status
1.	Direkcija je dužna uskladiti Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta sa važećim odlukama Vijeća ministara BiH.	S obzirom na to da Ministarstvo komunikacija i prometa BiH nije izvršilo usklađivanje Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta s važećim odlukama Vijeća ministara BiH, ni unutrašnja organizacija Direkcije koja je sastavni dio ovog Pravilnika nije usklađena.	
2.	Direkcija je dužna osigurati potpunu dokumentaciju na osnovu koje se ostvaruje pravo zaposlenih na naknadu za prijevoz na posao i prijevoz s posla, u ovom slučaju izjave zaposlenih o tome da li putuju na relaciji mjesto rada- mjesto prebivališta ili ne, koje je ovjerio nadležni organ.	Direkcija je preduzela aktivnosti i osigurala da dokumentacija na osnovu koje se ostvaruje pravo na naknadu za prijevoz bude potpuna.	
3.	Direkcija treba nastaviti provoditi aktivnosti na unapređenju sistema finansijskog upravljanja i kontrole u skladu sa mjerama i aktivnostima navedenim u Godišnjem izvještaju o sistemu koje se planiraju preduzeti za dalji razvoj predmetnog sistema.	Provođene su određene aktivnosti za unapređenju sistema finansijskog upravljanja i kontrole, ali i dalje ima prostora za detaljnije analiziranje provedenih mjera i planiranje novih.	

Br. prep.	Preporuke iz izvještaja za 2021. godinu	Ocjena realizacije u 2022. godini	Status
4.	Direkcija treba izvršiti analizu zaključenih sporazuma te preduzeti aktivnosti na uređenju ove oblasti.	Direkcija je izvršila analizu zaključenih sporazuma, te sporazumima zaključenim za 2022. godinu jasno uredila oblast saradnje i međusobna prava i obaveze sporazumnih strana.	
5.	Direkcija treba uspostaviti efikasan mehanizam kontrole nastalih izdataka za usluge potrage i spašavanja prije odobravanja izvještaja i fakture o nastalim troškovima.	Direkcija je zaključenim sporazumima za 2022. godinu uspostavila efikasan mehanizam kontrole nastalih izdataka za usluge potrage i spašavanja, na način da je definisala troškove za pomenute usluge, obaveze izvršilaca usluga u pogledu načina izvještavanja i obrasce na osnovu kojih se vrši pravdanje troškova za izvršene usluge.	
6.	Direkcija treba redovno razmjenjivati informacije i postupati prema instrukcijama nadležnih institucija uključenih u rješavanje problema oko naplate prihoda od naknada koje plaćaju operateri aviona po prevezenom putniku i toni prevezene robe/tereta u odlasku sa aerodroma u BiH.	Direkcija je postupala u skladu sa datim instrukcijama i kontinuirano prati i preduzima aktivnosti koje su u njenoj nadležnosti.	
7.	Preporučujemo Direkciji da u skladu sa zakonskim propisima koji regulišu područje obligacionih odnosa ugovore o djelu zaključuje, u izuzetnim i opravdanim slučajevima, i to za konkretne poslove koji se javljaju povremeno.	Nastavljena je praksa kontinuiranog angažmana vanjskih saradnika putem ugovora o djelu, kao i angažmana za obavljanje poslova definisanih važećom sistematizacijom radnih mjesta.	
8.	Direkcija treba internim procedurama o angažovanju po osnovu ugovora o djelu obuhvatiti samo poslove koji se ne mogu prepoznati Pravilnikom o unutrašnjoj organizaciji Direkcije i poslove koji nisu trajnog karaktera.	Direkcija je u 2022. godini sačinila interni akt, kojim je definisan postupak, način i uslovi za angažovanje osoba po osnovu ugovora o djelu.	
9.	Direkcija je dužna dosljedno postupati u pogledu primjene odredbi Zakona o javnim nabavkama vezanim za neprirodno niske cijene kako bi se osigurala pravilna evaluacija i odabir najpovoljnije ponude.	U 2022. godini Direkcija je poštovala odredbe Zakona o javnim nabavkama BiH u vezi s neprirodno niskom cijenom i od svih ponuđača je zahtijevala obrazloženje tako ponuđenih cijena.	

Br. prep.	Preporuke iz prethodnih izvještaja ³	Ocjena realizacije u 2022. godini	Status
2/2020.	Direkciji preporučujemo da nastavi sa preduzimanjem potrebnih aktivnosti na usvajanju Pravilnika kako bi oblast nabavke i upotrebe vozila u Direkciji bila u potpunosti uređena u skladu sa važećim propisima.	Vijeće ministara BiH je na 56. sjednici, održanoj 26.10.2022. godine, dalo saglasnost na Prijedlog pravilnika o uslovima nabavke i načinu korištenja službenih specijalizovanih vozila Direkcije.	
4/2020.	Imajući u vidu činjenicu da su za rješavanje pitanja trajnog smještaja Direkcije osigurana sredstva još 2012. godine te da su do sada izdvojena značajna sredstva za plaćanja zakupa te kontinuirani rast cijena nekretnina, ponovo ističemo da je potrebno da nadležne institucije ovo pitanje riješe bez daljeg odlaganja, odnosno što prije donesu neophodnu odluku u skladu sa odredbama Zakona o budžetu. Prilikom donošenja navedene odluke smatramo da je potrebno dodatno razmotriti potrebe za predloženom površinom prostora imajući u vidu objektivne potrebe te dobre prakse u pogledu neophodne površine prostora po zaposlenom.	Vijeće ministara BiH zbog nepostojanja saglasnosti nije razmatralo Prijedlog odluka o trajnom smještaju Direkcije koji mu je dostavljen 23.7.2020. godine. Direkcija je u januaru 2023. godine uputila akt Ministarstvu komunikacija i prometa BiH u kojem ih moli da se ranije dostavljeni Prijedlog odluke Vijeću ministara BiH povuče iz procedure razmatranja i usvajanja, zbog značajne promjene cijena nekretnina i izmjena okolnosti u vezi sa smještajem Direkcije.	

Za označavanje statusa preporuka u pogledu njihove realizacije korišteni su sljedeći simboli: realizovane preporuke, preporuke čija je realizacija u toku, nerealizovane preporuke, preporuke koje nisu mogle biti ocijenjene u revidiranom periodu.

Preporuke čija je realizacija u toku biti će predmetom daljeg praćenja do trenutka dok se ne realizuju u potpunosti ili do onog trenutka kada revizor, uzimajući u obzir razuman protekli rok, procijeni da ove preporuke nisu realizovane. Shodno tome, u ovom izvještaju nisu date nove preporuke za revidirane procese na koje se takve preporuke odnose, ali je za ove procese dat opis stanja i provedenih aktivnosti.

Preporuke koje nisu mogle biti ocijenjene u ovom ciklusu revizije će biti ocijenjene kad se za to steknu uslovi.

4. PREPORUKE ZA 2022. GODINU (REZIME)

Izvještajem o obavljenoj reviziji za 2022. godinu obuhvaćeno je 13 preporuka. Preporuke su date zbog utvrđenih neusklađenosti aktivnosti, finansijskih transakcija i informacija s relevantnim zakonima i drugim propisima. Od ukupnog broja datih preporuka, jedna preporuka se odnosi na nepravilnosti, nedostatke i slabosti identifikovane u prethodnim izvještajima, koji nisu otklonjeni u 2022. godini, te je, shodno tome, ta preporuka ponovljena u ovom izvještaju.

³ Sve preporuke date u izvještajima o obavljenoj finansijskoj reviziji prethodnih godina čija je realizacija bila u toku ili nisu ocijenjene u izvještaju za 2021. godinu.

U tabeli koja slijedi (Tabela 2.) prikazani su podaci o datim preporukama za 2022. godinu (segment revizije, predmet revizije i status), a preporuke su detaljno prezentovane po procesima u izvještaju.

Tabela 2. Preporuke za 2022. godinu

Br. prep.	Tačka izvještaja	Revidirani proces (naslov)	Predmet revizije		Status preporuke ⁴	
			Finansijski izvještaji	Usklađenost	Nova preporuka	Ponovljena preporuka
1.	6.	Sistem internih kontrola		●	●	
2.				●	●	
3.				●	●	
4.	8.1.1.	Bruto plaće		●	●	
5.				●	●	
6.	8.1.2.	Putni troškovi		●	●	
7.	8.1.3.	Izdaci za upotrebu vozila		●	●	
8.	8.2.1.	Prihodi od naknada koje plaćaju operateri aviona po prevezenom putniku i toni prevezene robe/tereta u odlasku sa aerodroma u BiH		●	●	
9.	8.3.1.	Sredstva		●	●	
10.	9.1.	Zapošljavanje na određeno vrijeme		●	●	
11.	9.2.	Ugovori o djelu		●		●
12.	10.	Javne nabavke		●	●	
13.				●	●	

5. ORGANIZACIJA I RUKOVOĐENJE

Direkcija je upravna organizacija u sastavu Ministarstva komunikacija i prometa BiH (u daljem tekstu: Ministarstvo). Zakonom o zrakoplovstvu BiH⁵ definisano je da je Direkcija nadležna i odgovorna za obavljanje funkcije regulatora i nadzora u civilnom zrakoplovstvu i kontroli letenja. Direkcija je osnovana 1997. godine sa ciljem da odgovori obavezama Bosne i Hercegovine kao države članice Međunarodne organizacije civilnog zrakoplovstva (International Civil Aviation Organization - ICAO) i potpisnice Čikaške konvencije. Sjedište Direkcije je u Banjoj Luci, s tim da imaju i regionalne urede sa sjedištem u Sarajevu i Mostaru. Radom Direkcije rukovodi generalni direktor, koji ima dva zamjenika koji rukovode sektorima. Generalni direktor za svoj rad je odgovoran ministru komunikacija i prometa, dok su zamjenici odgovorni generalnom

⁴ Status podrazumijeva novu ili ponovljenu preporuku. Nerealizovane preporuke iz prethodnog perioda su, nakon utvrđenog činjeničnog stanja, ponovljene.

⁵ Službeni glasnik BiH, broj 39/09 i 25/18

direktoru. Generalni direktor i zamjenici generalnog direktora imenovani su 24.2.2021. godine na mandatni period od četiri godine, počevši od 16.3.2021. godine⁶. Unutrašnja organizacija i način rada Direkcije utvrđen je, kao posebna cjelina, u okviru Pravilnika o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva koji je donesen 2009. godine. Važećim pravilnikom sistematizovana su radna mjesta za 79 izvršilaca, od kojih bi 61 izvršilac svoje poslove obavljao u sjedištu Direkcije, 13 izvršilaca u Regionalnom uredu u Sarajevu i pet izvršilaca u Regionalnom uredu u Mostaru. Na 31.12.2022. godine Direkcija je zapošljavala 51 osobu.

Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji: Pravilnik o unutrašnjoj organizaciji Ministarstva, odnosno Direkcije kao sastavni dio navedenog dokumenta, nije usklađen s Odlukom Vijeća ministara BiH o principima za utvrđivanje unutrašnje organizacije organa uprave BiH⁷ i Odlukom o razvrstavanju radnih mjesta i kriterijima za opis poslova radnih mjesta u institucijama BiH⁸ (rok za usklađivanje je bio 2014. godina). U prethodnim godinama provedene su određene aktivnosti, međutim, iste nisu rezultovale sačinjavanjem finalnog dokumenta na koji bi saglasnost dalo Vijeće ministara BiH. Zakonom o zrakoplovstvu definisano je da unutrašnju organizaciju Direkcije predlaže generalni direktor, donosi je ministar, a potvrđuje Vijeće ministara BiH (član 11. stav 3.). Direkcija je 8.12.2021. godine Ministarstvu prosljedila Prijedlog pravilnika radi upućivanja u dalju proceduru. Međutim, i pored slanih urgencija tokom 2022. godine, navedeni dokument nije razmatran. Imenovanjem novog rukovodstva Ministarstva u 2023. godini izrada novog pravilnika o sistematizaciji definisana je kao prioritarna aktivnost. Upućeni Prijedlog pravilnika Direkcije povučen je iz procedure radi dopune i korekcije, a u skladu sa zaključkom stručnog kolegija Ministarstva.

Po pitanju neusklađenosti pravilnika o sistematizaciji radnih mjesta Direkcije u prethodnoj godini smo dali preporuku (preporuka broj 1 u Tabeli 1). Shodno navedenom, ocijenili smo da je Direkcija, koja nije direktno nadležna i odgovorna za usklađivanje unutrašnje organizacije s odlukama Vijeća ministara BiH, i u 2022. godini imala proaktivan stav i podržavala aktivnosti Ministarstva na realizaciji date preporuke, što će biti predmetom daljeg praćenja do konačne realizacije.

6. SISTEM INTERNIH KONTROLA

Direkcija je odgovorna za kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i prezentaciju finansijskih izvještaja i usklađenost poslovanja sa zakonima i drugim propisima.

Finansijsko upravljanje i kontrola:

Direkcija je sačinila osnovne dokumente potrebne za uspostavu sistema finansijskog upravljanja i kontrole, postupajući u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija BiH⁹, Priručnikom za finansijsko upravljanje i kontrolu i Smjernicama za provođenje procesa upravljanja rizicima u institucijama BiH. Sačinjen je popis i izvršeno mapiranje poslovnih procesa, utvrđen i procijenjen rizik, te izrađen registar rizika. Direkcija je popunila obrazac Godišnjeg izvještaja o finansijskom upravljanju i kontroli za 2022. godinu i blagovremeno ga dostavila Centralnoj harmonizacijskoj jedinici Ministarstva finansija i trezora BiH.

⁶ Službeni glasnik BiH, broj 17/21

⁷ Službeni glasnik BiH, broj 30/13

⁸ Službeni glasnik BiH, broj: 30/13, 67/15 i 51/18

⁹ Službeni glasnik BiH, broj 61/04, 49/09, 42/12, 87/12 i 32/13

Podaci o procesima i rizicima su uneseni u PIFC aplikaciju i definisana je osoba koja je ovlaštena za pristup u aplikaciju. Sačinjen je Akcioni plan razvoja sistema finansijskog upravljanja i kontrole za 2022. godinu, kao i izvještaj o realizaciji planiranih aktivnosti. U 2022. godini Direkcija je uspostavila sistem održavanja kolegija najvišeg nivoa upravljanja o čemu se sačinjava i zapisnik, međutim, uspostavljeni sistem izvještavanja rukovodioca nije efikasan. Uvidom u sačinjeni izvještaj o realizaciji plana aktivnosti za unapređenje finansijskog upravljanja i kontrole možemo konstatovati da isti sadrži samo podatak o statusu planiranih aktivnosti (realizovana, djelimično realizovana, u toku), a da rukovodstvo nije informisano o preduzetim radnjama i provedenim aktivnostima, kao i načinu realizovanja.

Po pitanju utvrđenog izostanka aktivnosti na unapređenju sistema finansijskog upravljanja i kontrole u prethodnoj godini smo dali preporuku (preporuka broj 3 u Tabeli 1). Shodno navedenom, ocijenili smo da je Direkcija u 2022. godini preduzimala aktivnosti na realizaciji date preporuke, što će biti predmetom daljeg praćenja do konačne realizacije.

Funkcionisanje sistema internih kontrola:

Uočene slabosti u funkcionisanju internih kontrola u Direkciji odnose se na kontrolu datog prava na korištenje mobilnih telefona, upućivanje osoba na pohađanje stručnih edukacija koje su usko vezane za sticanje kompetentnosti osoba koje obavljaju stručne poslove definisane sistematizacijom radnih mjesta, te plaćanje fakturisanih usluga aerodromskom operateru.

Pravo na troškove korištenja mobilnih telefona za pojedine zaposlene priznaje se do odobrenih limita, a na osnovu računa u kojima su usluge mobilne telefonije integrisane u tarifne pakete koji sadrže više usluga telekom operatera (internet, IPTV, mobilna telefonija, fiksna telefonija i dr.). S obzirom na to da se ovako ugovorene pretplatničke usluge fakturišu zbirno nije osigurano adekvatno praćenje namjenskog korištenja mobilnih telefona kako je to definisano Pravilnikom o korištenju telefona Vijeća ministara BiH.

PREPORUKA 1

Direkcija je dužna, prilikom priznavanja troškova mobilnih telefona, osigurati adekvatnu finansijsku dokumentaciju kojom se pouzdano može potvrditi nastali trošak.

Direkcija, kao regulator zračne plovidbe u Bosni i Hercegovini, ima posebnu odgovornost u vezi s nadzornom ulogom u oblastima sigurnosti letenja, zrakoplovne sigurnosti i usluga zračne plovidbe tako da ima kontinuiranu potrebu za edukacijom zaposlenih. Uvidom u evidencije o realizovanim obukama zaposlenih ustanovili smo da Direkcija finansira troškove stručnog usavršavanja kadrova koji nisu u stalnom radnom odnosu. Imajući u vidu da se radi o edukacijama koje zahtijevaju značajna materijalna sredstva (oko 20.000 KM) i da se ne radi o trajnom angažmanu ovih kadrova u instituciji, smatramo da praksa stručnog usavršavanja privremeno angažovanih kadrova može predstavljati neopravdane troškove sa stanovišta dugoročnih efekata po funkcionisanje institucije i rješavanja kadrovskih problema.

PREPORUKA 2

Direkcija je dužna osigurati da se kroz realizaciju programa profesionalne edukacije zaposlenih dugoročno zadovolje potrebe Direkcije za stručnim osobljem.

Također, Odlukom Direkcije o visini naknade koju plaćaju operateri aviona po prevezenom putniku u odlasku i visini naknade koju plaćaju operateri aviona po toni prevezene robe/tereta u odlasku sa aerodroma u Bosni i Hercegovini propisano je da se prikupljeni prihodi koje Direkcija ostvari od navedenih naknada, između ostalog, koriste u svrhu plaćanja naknade operaterima aerodroma za prikupljanje podataka o prevezenim putnicima/robi/teretu u odlasku sa aerodroma u Bosni i Hercegovini, u visini do 3% prihodovanih sredstava. I pored činjenice da su izvještaje za 2022. godinu dostavili operateri aerodroma u Sarajevu, Mostaru i Tuzli, definisano pravo na naknadu Direkciji fakturiše samo operater aerodroma u Sarajevu. Utvrdili smo da se priznaje naknada više od definisanih 3% i to za iznos PDV-a. Operater aerodroma obračunava, na bazi dostavljenog izvještaja, usluge u iznosu 3%, na koje se prilikom fakturisanja obračunava PDV, tako da za iznos poreza na dodatu vrijednost fakturisana usluga prelazi ograničenje definisano Odlukom Direkcije.

PREPORUKA 3

Prilikom priznavanja naknade operaterima aerodroma, u pripadajuće pravo do 3% potrebno je uvrstiti i iznos poreza na dodatu vrijednosti.

7. BUDŽET DIREKCIJE ZA 2022. GODINU

Zakonom o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu, Direkciji su odobrena sredstva u ukupnom iznosu od 4.737.000 KM (tekući izdaci 4.566.000 KM i kapitalni izdaci 171.000 KM). Budžetska sredstva su odobrena na osnovu projekcije od 57 zaposlenih osoba, a na 31.12.2022. godine u Direkciji je bila zaposlena 51 osoba. Od ukupno odobrenih sredstava Zakonom o budžetu definisano je da će se 2.002.000 KM finansirati iz budžeta, a preostalih 2.735.000 KM iz vlastitih namjenskih prihoda Direkcije. Učešće vlastitih prihoda Direkcije u finansiranju ukupnih troškova institucije je 58%.

Direkcija je svoje aktivnosti do usvajanja budžeta za 2022. godinu finansirala na osnovu odluka o privremenom finansiranju za prva dva tromjesečja.

Tokom godine izvršena su usklađivanja budžeta u iznosu od 24.000 KM, a na osnovu Odluke o odobravanju sredstava tekuće rezerve za isplatu jednokratne novčane pomoći zaposlenim u institucijama Bosne i Hercegovine. Tako da je Direkcija u 2022. godini raspolagala sredstvima u ukupnom iznosu od 4.761.000 KM, od čega je realizovano 3.920.342 KM (1.831.767 KM finansirano je iz sredstava budžeta, a 2.088.575 KM iz vlastitih namjenskih prihoda).

Direkcija je izvršila prestrukturisanje rashoda budžeta u ukupnom iznosu od 40.000 KM koje je odobrilo Ministarstvo finansija i trezora BiH. Prestrukturisanje sredstava je izvršeno zbog potrebe za izmjenom u strukturi rashoda prema izvoru finansiranja. Tačnije, prestrukturisanje

rashoda je sačinjeno zbog knjigovodstvenog usklađivanja nastalih događaja za vrijeme privremenog finansiranja sa sredstvima odobrenim Zakonom o budžetu.

8. FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI

Direkcija je sačinila Godišnji finansijski izvještaj za 2022. godinu i dostavila ga nadležnim organima i institucijama u skladu sa važećim propisima i u utvrđenom roku.

8.1. Pregled rashoda i izdataka iz budžeta

U pregledu rashoda i izdataka po ekonomskim kategorijama, u periodu od 1.1. do 31.12.2022. godine, ukupno ostvareni rashodi iskazani su u iznosu od 3.920.342 KM, što je za 840.658 KM manje u odnosu na rashode odobrene budžetom za 2022. godinu.

Vrijednosno značajni rashodi iz budžeta odnose se na: bruto plaće i naknade iz plaća (1.655.443 KM), ugovorene i druge posebne usluge (821.523 KM), naknade troškova zaposlenih (309.900 KM), te putne troškove (285.340 KM).

Pregled rashoda i izdataka iz budžeta prikazan je u Tabeli I u prilogu Izvještaja.

8.1.1. Bruto plaće

Ukupno ostvarene bruto plaće i naknade iz plaća, porezi i doprinosi sa 31.12.2022. godine iznose 1.655.443 KM. Realizacija izdataka za bruto plaće i naknade iz plaće su za 124.656 KM veće u odnosu na prethodnu godinu, što je posljedica izmjene i dopune Zakona o plaćama i naknadama u institucijama BiH, kao i primjena Metodologije za raspoređivanje zaposlenog unutar platnog razreda. Revizijom izdataka u okviru pozicije bruto plaća utvrđene su sljedeće nepravilnosti i nedostaci:

S obzirom na to da Direkcija ima i regionalne urede, direktor je za četiri osobe (čija su radna mjesta sistematizovana u sjedištu Direkcije u Banjoj Luci) rješenjem dao pravo da dio poslova iz svoje nadležnosti obavljaju u regionalnom uredu koji se nalazi u njihovom mjestu prebivališta. Definirano je da se radi boljeg funkcionisanja regionalnog ureda 25% radnog vremena na mjesečnom nivou provodi u regionalnom uredu, a ostatak u sjedištu Direkcije u Banjoj Luci. Nismo se mogli uvjeriti da postoji pravna osnova za ovakav način organizacije rada u institucijama BiH, pa samim tim i u Direkciji.

Utvdili smo da je dato pravo korišteno, ali da se prilikom vođenja evidencije o prisustvu na poslu isto nije adekvatno evidentiralo. Prisustvo na poslu se evidentiralo u ših-listi, pritom ne navodeći da li je posao obavljan u Banjoj Luci ili u regionalnom uredu. Postupajući na ovakav način, Direkcija nije osigurala tačne i pouzdane podatke za obračun pripadajućih naknada (naknada za prijevoz s posla i na posao i naknada za odvojeni život) koje se priznaju i obračunavaju na osnovu prisustva na poslu.

PREPORUKA 4

Direkcija je dužna osigurati pouzdane evidencije o prisustvu na poslu, shodno postojećoj organizacionoj strukturi, kako bi se obračun pripadajućih naknada zaposlenih vršio u skladu sa važećim propisima.

Nadalje, uočeno je odstupanje u evidentiranom broju godina radnog staža na osnovu kojih se utvrđuje koeficijent za obračun dodatka po osnovu radnog staža. Za jednog zaposlenog evidentirani broj godina radnog staža u sistemu obračuna plaća (COIP) ne odgovara efektivnom radnom stažu zaposlenog. Prema podacima iz kadrovske službe (radna knjižica), zaposleni je u 2022. godini imao 29 godina i 3 mjeseca radnog staža, a prema podacima iz COIP-a evidentirano je preko 42 godine. Shodno Zakonu o plaćama i naknadama u institucijama BiH¹⁰, dodatak na plaću po osnovu radnog staža se obračunava kao dodatak 0,50% na osnovnu plaću za svaku započetu godinu efektivnog staža, a najviše do 20% od osnovne plaće.

PREPORUKA 5

Direkcija je dužna izvršiti provjeru evidentiranog radnog staža u COIP sistemu za sve zaposlene i na osnovu izvršenih provjera preduzeti mjere u cilju usklađivanja ostvarenih prava zaposlenih sa utvrđenim činjeničnim stanjem.

8.1.2. Putni troškovi

Izdaci za službena putovanja sa 31.12.2022. godine ostvareni su u iznosu od 285.340 KM i veći su za 321% u odnosu na realizaciju iz 2021. godine (67.857 KM). Od ukupne realizacije, troškovi putovanja u inostranstvo su 254.745 KM, a troškovi putovanja u zemlji 30.594 KM. Značajniji izdaci odnose se na troškove smještaja za službena putovanja u inostranstvu (126.144 KM), troškove prijevoza u inostranstvu javnim sredstvima (69.596 KM), te troškove dnevnica u inostranstvu (51.180 KM).

Uvidom u putne naloge uočeno je da zaposleni u nekim slučajevima ne prilažu potrebnu dokumentaciju (bording kartu) kojom se potvrđuje vrijeme polijetanja i slijetanja aviona, niti se u izvještajnom dijelu putnog naloga za osobu navode ti podaci. Također smo ustanovili da se zaposleni na službena putovanja u inostranstvo najčešće upućuju sa aerodroma u susjednim državama (Beograd, Zagreb, Split) što dodatno utiče na dužinu trajanja putovanja. Naime, prilikom obračuna dnevnica uočeno je odstupanje u trajanju putovanja na istim putnim relacijama (mjesto polaska – mjesto polijetanja). Sve navedeno utiče na pravilan obračun troškova dnevnica u inostranstvu, a što za posljedicu može imati veći broj isplaćenih dnevnica.

PREPORUKA 6

Direkcija je dužna osigurati svu potrebnu dokumentaciju kojom se potvrđuje osnova za obračun dnevnica za službena putovanja u inostranstvo.

¹⁰ Službeni glasnik BiH, broj: 50/08, 35/09, 75/09, 32/12, 42/12, 50/12, 32/13, 87/13, 75/15, 88/15, 16/16, 94/16, 72/17, 25/18 i 32/20

8.1.3. Izdaci za upotrebu vozila

Ukupni izdaci za upotrebu i održavanje službenih vozila sa 31.12.2022. godine iznose 58.664 KM i veći su za 34% u odnosu na 2021. godinu (43.755 KM). Značajniji izdaci odnose se na izdatke za gorivo (34.188 KM), materijal i usluge za popravak i održavanje vozila (12.811 KM) i registraciju motornih vozila (5.760 KM). U skladu s Pravilnikom Vijeća ministara BiH o uslovima nabavke i načinu korištenja službenih vozila u institucijama BiH Direkcija raspolaže s 13 vozila, od čega su tri službena vozila, a deset specijalizovanih službenih vozila. Internim aktom Direkcije, pravo na stalnu upotrebu službenih vozila dato je direktoru i zamjenicima direktora.

Uvidom u putne naloge za vozila možemo konstatovati da se isti u određenom broju slučajeva ne popunjavaju u cijelosti. U pojedine obrasce putnih naloga za vozila nisu uneseni svi neophodni podaci, kao što su podaci o prijeđenim dnevnim relacijama, stanju prijeđene kilometraže vozila prilikom točenja goriva, kao i ukupan broj prijeđenih kilometara na dnevnom i mjesečnom nivou. Također, uočeno je da se evidentira značajan broj dnevno prijeđenih kilometara koji se pravda kao loko vožnja. Zbog navedenih nedostataka, sistem kontrole nad upotrebom službenih vozila nije pouzdan, jer se ne može u potpunosti potvrditi namjensko korištenje službenih vozila.

PREPORUKA 7

Direkcija je dužna osigurati da se u svim slučajevima standardizovani obrasci putnih naloga popunjavaju u cijelosti, a sve u cilju osiguranja pouzdane kontrole nad upotrebom službenih vozila.

8.2. Pregled prihoda i primitaka

Ukupno ostvareni prihodi i primici po ekonomskim kategorijama u periodu od 1.1. do 31.12.2022. godine, iskazani su u iznosu od 6.251.057 KM, što je za 3.498.057 KM više u odnosu na prihode i primitke planirane za 2022. godinu. Od ukupno ostvarenih prihoda namjenski prihodi koji se prikupljaju u skladu sa Zakonom o zrakoplovstvu iznose 6.238.201 KM i to: prihodi od naknada za prelete preko BiH (2.756.044 KM), prihodi od naknada koje plaćaju operateri aviona po prevezenom putniku i toni prevezene robe/tereta u odlasku sa aerodroma u BiH (2.718.216 KM) i prihodi od posebnih naknada od vlastite djelatnosti (763.941 KM).

Pregled prihoda i primitaka prikazan je u Tabeli III u prilogu Izvještaja.

U skladu sa Zakonom o zrakoplovstvu BiH Direkcija ostvaruje prihode od vlastite djelatnosti – namjenske prihode, a na osnovu:

- naknade od korisnika za pružene usluge u zračnoj plovidbi (rutne naknade) - prihodi od preleta;
- naknade koju plaćaju putnici u odlasku sa aerodroma u BiH, te
- naknada koju plaćaju operateri aviona po toni prevezene robe/tereta u civilnom zračnom prometu.

8.2.1. Prihodi od naknada koje plaćaju operateri aviona po prevezenom putniku i toni prevezene robe/tereta u odlasku sa aerodroma u BiH

Direkcija u skladu sa Odlukom o visini naknade koju plaćaju operateri aviona po prevezenom putniku u odlasku i visini naknade koju plaćaju operateri aviona po toni prevezene robe/tereta u odlasku sa aerodroma u Bosni i Hercegovini¹¹ ostvaruje prihode. Odlukom je propisano da je operater aerodroma, koji posjeduje potvrdu za obavljanje međunarodnog prometa, dužan Direkciji dostaviti mjesečni izvještaj o prevezenim putnicima/robi/teretu u odlasku sa aerodroma, po svakom pojedinačnom zračnom operateru koji obavlja promet preko aerodroma. Na osnovu tog dostavljenog izvještaja Direkcija ispostavlja račune prema zračnim operaterima s rokom plaćanja od 30 dana od dana ispostavljanja računa. S obzirom na to da aerodromi ranijih godina nisu dostavljali propisane izvještaje (izuzev Međunarodnog aerodroma Sarajevo) Pravobranilaštvo BiH je u januaru 2021. godine pokrenulo sudske postupke za naknadu štete protiv aerodromskih operatera u Tuzli, Banjoj Luci i Mostaru. Po pokretanju tužbi aerodromski operateri u Tuzli i Mostaru su dostavili retroaktivne izvještaje, s tim da je u izvještaju aerodromskog operatera iz Tuzle za period juni 2017 – august 2021. godine uočeno neslaganje, pa je isti vraćen na dopunu. Po retroaktivnom dobijanju izvještaja, Direkcija se obratila Ministarstvu finansija i trezora BiH u martu 2022. godine, od kojeg je dobila instrukciju da izvrši fakturisanje naknada za koje su naknadno dostavljeni izvještaji aviokompanijama koje su poslovale, a i dalje posluju u istom pravnom obliku. Direkcija je postupila po datoj instrukciji i izvršila fakturisanje.

Aerodrom operater iz Banje Luke i dalje ne dostavlja izvještaj o prevezenim putnicima/robi/teretu u odlasku sa aerodroma, tako da Direkcija ne može fakturirati i naplatiti naknade aviokompanijama.

Međutim, aerodromski operater iz Banje Luke ni dalje ne dostavlja izvještaje. U oktobru 2022. godine Presudom okružnog suda u Banjoj Luci tuženi „Aerodromi Republike Srpske“ a. d. Banja Luka je obavezan da tužiocu (Direkciji) isplati iznos od 264.424 KM sa zateznim kamatama, za tuženi

period od februara 2017. godine do januara 2020. godine.

U skladu sa zaključkom Vijeća ministara BiH¹², Direkcija je sačinila novu Odluku o visini naknade koju plaća operater aviona po prevezenom putniku i toni prevezene robe/tereta u odlasku sa aerodroma u BiH¹³, koju je Vijeće ministara BiH usvojilo 10.3.2023. godine, i istom su predviđene mjere koje Direkcija može da preduzme u slučaju nedostavljanja izvještaja od strane aerodromskih operatera i neplaćanja ispostavljenih faktura aviokompanijama.

Novčana sredstva: Direkcija ostvaruje namjenske prihode od vlastite djelatnosti po tri osnova, a za koja su otvoreni posebni projektni kodovi. Na kraju godine se vrši prijenos nerealizovanih sredstava po svakom projektnom kodu. U skladu sa zahtjevom Direkcije za prijenos neutrošenih raspoloživih namjenskih sredstava, Ministarstvo finansija i trezora BiH¹⁴ je u 2023. godini izvršilo prijenos sredstava u ukupnom iznosu od 21.248.624 KM.

Analizirajući zahtjev za prijenos neutrošenih namjenskih sredstava od preleta ustanovljeno je da su prihodi po ovom osnovu evidentirani na dva računa i to namjenski otvorenom podračunu

¹¹ Službeni glasnik BiH, broj 4/17

¹² 174. sjednica Vijeća ministara BiH, održana 2.7.2019. godine.

¹³ Službeni glasnik BiH, broj 20/23

¹⁴ Akt broj: 05-16-1-135-3/23 od 15.2.2023. godine

JRT kod Centralne banke i na komercijalnom računu kod UniCredit banke. Uvidom u izvode, novčana sredstva na komercijalnom računu kod UniCredit banke na 31.12.2022. godine iznose 6.293.572 KM¹⁵, a na podračunu JRT kod Centralne banke 9.204.683 KM, što ukupno iznosi 15.498.255 KM. Međutim, prema zahtjevu Direkcije za prijenos ovih neutrošenih raspoloživih namjenskih sredstava u 2023. godinu preneseno je 12.869.782 KM. Prema informacijama Direkcije razlika od 2.336.768 KM¹⁶ je zbog činjenice da su se na podračunu za prelete kod UniCredit banke evidentirali svi prihodi od naknada za usluge iz nadležnosti Direkcije¹⁷ ostvareni do 2017. godine, a koji nisu evidentirani u Glavnoj knjizi Direkcije, jer nisu bili otvoreni projektni kodovi.

PREPORUKA 8

Potrebno je da Direkcija u saradnji sa Ministarstvom finansija i trezora BiH preduzme aktivnosti na rješavanju pitanja raspoloživosti sredstava na računu UniCredit banke.

8.3. Bilans stanja

U bilansu stanja na 31.12.2022. godine iskazana su ukupna sredstva u iznosu od 1.064.210 KM. Ukupne obaveze sa izvorima sredstava iskazane su u iznosu od 1.625.878 KM. Značajne stavke bilansa stanja odnose se na kratkoročna potraživanja (654.274 KM), neotpisanu vrijednost stalnih sredstava (406.505 KM), obaveze prema dobavljačima (300.988 KM), obaveze prema zaposlenima (194.216 KM) i obaveze prema organima, odnosno Ministarstvu odbrane BiH za usluge Službe traganja i spašavanja (51.575 KM).

Stanje na poziciji kratkoročnih potraživanja iskazano je u iznosu od 654.274 KM, što je u odnosu na prethodnu godinu više za 100.517 KM. Potraživanja su nastala po osnovu izdatih faktura prema zračnim operaterima za naknade po prevezenom putniku i toni prevezene robe/tereta. Ustanovljeno je da određeni iznosi iskazanih potraživanja datiraju iz prethodnih godina. Međutim, potvrđeno je da Direkcija preduzima aktivnosti na naplati spornih potraživanja iz prethodnih godina na način da u saradnji sa Pravobranilaštvom BiH pronalazi rješenja za naplatu potraživanja iz prethodnih godina. Upućeni su i dopisi zrakoplovnim vlastima država u kojima su registrovane aviokompanije od kojih nisu naplaćena potraživanja sa zahtjevom za dostavljanje informacija o pravnom statusu kompanije. Dobijene su povratne informacije da je šest aviokompanija u međuvremenu bankrotiralo.

Bilans stanja prikazan je u Tabeli II u prilogu Izvještaja.

8.3.1. Sredstva

Direkcija je izvršila popis stanja imovine, obaveza i potraživanja na 31.12.2022. godine. Komisija za popis osnovnih sredstava, sitnog inventara i druge stalne imovine je dala prijedlog za otpis neupotrebljivih i za popravku neisplativih sredstava (sadašnja vrijednost – 0 KM, a ukupna nabavna vrijednost – 42.839 KM). Predložena sredstva su rashodovana, a da prethodno nisu bila stavljena na konto sredstva van upotrebe, što nije u skladu sa instrukcijom Ministarstva finansija i trezora BiH¹⁸. Otpisana sredstva fizički nisu uklonjena iz prostorija Direkcije, te su ista trebala biti zadržana u evidencijama pomoćne knjige i iskazana u bilansu do trenutka prodaje,

¹⁵ Potvrđeno Uredu za reviziju dostavljenom konfirmacijom (akt broj: 1-4-16-3-199-2/23 od 29.3.2023. godine)

¹⁶ 291.705 KM je utrošeno na obaveze koje su dospjele u januaru 2023. godine

¹⁷ Naknade po osnovu člana 13. stav (1) tačka e) Zakona o zrakoplovstvu BiH (Službeni glasnik BiH, broj: 39/09 i 25/18)

¹⁸ Broj: 01-08-16/156/07 od 12.1.2007. godine

darivanja, drugog načina otuđenja ili uništenja shodno Pravilniku o računovodstvu sa računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija BiH¹⁹.

PREPORUKA 9

Direkcija treba rashodovana sredstava evidentirati na kontu sredstava van upotrebe do njihovog fizičkog uklanjanja iz prostorija Direkcije.

9. ZAPOŠLJAVANJE I STATUS ZAPOSLENIH (ANGAŽOVANIH) OSOBA

Zakonom o budžetu Direkciji su odobrena sredstva za 57 zaposlenih. Na 31.12.2022. godine Direkcija je imala 51 zaposlenog, od čega su 44 osobe zaposlene na neodređeno, a sedam na određeno radno vrijeme. U daljem tekstu navodimo utvrđene nepravilnosti i nedostatke u segmentu zapošljavanja na određeno vrijeme i angažmana po osnovu ugovora o djelu.

9.1. Zapošljavanje na određeno vrijeme

Direkcija je u periodu od 1.4 – 31.12.2022. godine putem ugovora o radu na određeno vrijeme angažovala dvije osobe bez provođenja konkursne procedure. Prema Zakonu o radu u institucijama BiH²⁰ javni oglas se ne raspisuje za prijem u radni odnos zaposlenika na određeno vrijeme do tri mjeseca, kada zbog hitnosti obavljanja posla, iznenadnog povećanja obima posla i iznenadnog odsustva zaposlenika nije moguće pravovremeno provesti javni oglas²¹. Možemo konstatovati da je Direkcija postupila suprotno predmetnim odredbama navedenog Zakona.

Smatramo da zapošljavanje putem ugovora o radu na određeno vrijeme bez provedene konkursne procedure predstavlja netransparentan način zapošljavanja.

PREPORUKA 10

Direkcija je dužna da prijem zaposlenika na određeno vrijeme vrši u skladu sa relevantnim propisima kojima je regulisan radnopravni status zaposlenika u institucijama BiH.

9.2. Ugovori o djelu

Izdaci po osnovu ugovora o djelu u 2022. godini su 177.950 KM (neto), što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 30.204 KM. U toku godine putem ugovora o djelu bilo je

I u 2022. godini angažman vanjskih saradnika putem ugovora o djelu vršen je u kontinuitetu duži vremenski period i na poslovima koji se nalaze u opisu poslova sistematizovanih radnih mjesta.

angažovano ukupno 30 izvršilaca. Sredstva za ove namjene su osigurana iz sredstava od prihoda koje Direkcija ostvaruje vlastitom djelatnošću (200.000 KM). Analizirajući angažman vanjskih saradnika možemo konstatovati da je

¹⁹ Broj: 01-08-02-2-1515-1/15 od 4.2.2015. godine

²⁰ Službeni glasnik BiH, br.: 26/04, 07/05, 48/05, 60/10, 32/13, 93/17 i 59/22

²¹ Član 9. stav c) Zakona o radu u institucijama BiH

i u 2022. godini nastavljena praksa kontinuiranog angažovanja osoba po osnovu ugovora o djelu. Od ukupnog broja angažovanih osoba, njih 23 je imalo angažman i prethodne godine u Direkciji, s tim da su pojedinim osobama ove godine dodijeljeni poslovi koji se razlikuju od poslova za koje su bili angažovani prethodne godine. Također, nastavljen je angažman osoba na poslovima predviđenim sistematizacijom radnih mjesta za čije usluge se isplaćivala mjesečna naknada u iznosu od 1.000 KM (neto). Direkcija je tokom godine kombinovala instrumente za angažovanje određenih osoba koristeći u jednom periodu ugovor o djelu, a u drugom ugovor o radu na određeno vrijeme.

Prema Zakonu o obligacionim odnosima²² ugovor o djelu se potpisuje sa fizičkom osobom za konkretan posao koji predstavlja „zaokruženu“ cjelinu, te stoga predmet ugovora o djelu ne mogu biti poslovi koji se obavljaju u kontinuitetu niti poslovi sistematizovanih radnih mjesta.

PREPORUKA 11

Preporučujemo da se angažovanje po osnovu ugovora o djelu koristi, u skladu sa zakonskim propisima koji regulišu područje obligacionih odnosa, samo u izuzetnim i opravdanim slučajevima, za konkretne poslove ograničenog vremenskog trajanja.

10. JAVNE NABAVKE

Direkcija je donijela Plan javnih nabavki za 2022. godinu, kako je propisano Zakonom o javnim nabavkama²³.

Prema prezentovanim podacima²⁴, Direkcija je u 2022. godini provela 17 postupaka javnih nabavki. Od navedenog broja, Direkcija je provela dva otvorena postupaka ukupne vrijednosti 359.500 KM bez PDV-a²⁵, tri konkurentna postupaka u vrijednosti od 112.101 KM, jedan pregovarački postupak bez objave obavještenja o nabavci u vrijednosti od 33.000 KM i jedan postupak u skladu sa Aneksom II u vrijednosti od 31.842 KM. Direkcija je putem direktnog sporazuma izvršila nabavke u vrijednosti od 35.896 KM.

Nakon prethodno provedenih postupaka, ukupna vrijednost zaključenih ugovora (okvirnih sporazuma) iznosila je 572.339 KM (437.326 KM iz tekućih izdataka i 135.013 KM iz kapitalnih izdataka).

Navodimo nedostatke uočene tokom revizije procesa javnih nabavki, a koji se odnose na planiranje vrijednosti nabavke goriva i planiranje nabavke materijala i usluga održavanja službenih vozila.

Nabavka goriva: Direkcija je provela postupak javne nabavke bezolovnog benzina i dizel goriva putem konkurentskog zahtjeva za dostavljanje ponuda prema ukupnoj procijenjenoj vrijednosti od 41.880 KM. Ukupna vrijednost zaključenog okvirnog sporazuma prema specifikovanim količinama i ugovorenim vrijednostima iznosi 56.980 KM. Zapisnikom o pregledu i ocjeni ponuda komisija je konstatovala da su obje pristigle ponude u skladu sa

²² Ugovorom o djelu poslenik (preduzimač, izvođač radova) obavezuje se obaviti određeni posao, kao što je izrada ili popravak neke stvari ili izvršenje nekog fizičkog ili intelektualnog rada i sl., a naručilac se obavezuje da mu za to plati naknadu (član 600.).

²³ Službeni glasnik BiH, broj 39/14 i 59/22

²⁴ Podaci iz tabelarnih pregleda sačinjenih za potrebe revizije

²⁵ Svi iznosi u tački 10. Javne nabavke su iskazani bez PDV-a

uslovima zahtijevanim tenderskom dokumentacijom. Međutim, vrijednosno ponude oba ponuđača su bile značajno iznad planiranih sredstava (preko 59.000 KM), čime je doveden u pitanje i izabrani postupak javne nabavke, jer ponuđene cijene prelaze vrijednosni razred definisan Zakonom o javnim nabavkama. Propisano je²⁶, da je za nabavke roba i usluga vrijednosti veće od 50.000 KM ugovorni organ obavezan primijeniti otvoreni postupak. Također, Zakonom je propisano da je ugovorni organ obavezan poništiti postupak javne nabavke u slučaju da su cijene svih prihvatljivih ponuda znatno veće od osiguranih sredstava za predmetnu nabavku²⁷. S obzirom na to da vrijednost zaključenog okvirnog sporazuma prelazi zakonske razrede u okviru kojih je dozvoljena primjena konkurentskog postupka, smatramo da Direkcija nije izvršila odabir odgovarajućeg postupka nabavke u skladu sa vrijednosnim razredima.

PREPORUKA 12

Direkcija je dužna okončati postupak javne nabavke u skladu sa zakonskim propisima u slučajevima kada su cijene svih prihvatljivih ponuda znatno veće od osiguranih sredstava za predmetnu nabavku i kada vrijednosti prispjelih ponuda prelaze vrijednosni razred provedenog postupka.

Praćenje realizacije zaključenih ugovora: Direkcija je u 2022. godini održavanje službenih vozila vršila na osnovu zaključenog okvirnog sporazuma na tri godine, za period od 30.11.2020 – 30.11.2023. godine, u ukupnoj vrijednosti od 21.613 KM sa PDV-om. Na osnovu okvirnog sporazuma zaključuju se pojedinačni ugovori o servisiranju vozila na godišnjem nivou. Ukupna vrijednost zaključenog ugovora za 2022. godinu iznosi do 7.205 KM sa PDV-om. Zaključenim ugovorom ugovorena je nabavka samo osnovnih, pojedinih dijelova za održavanje vozila, zbog čega je Direkcija kod istog dobavljača vršila vanredne nabavke većeg broja dijelova i usluga koje nisu predmet zaključenog ugovora, tako da je ukupan promet sa izabranim dobavljačem u 2022. godini bio 12.685 KM. Smatramo da je opisano stanje rezultat neadekvatno planirane javne nabavke, kako vrijednosno, tako i u smislu iskazanih potreba, što ima za posljedicu nemogućnost kontrole cijena od strane Direkcije prilikom nabavke neugovorenih dijelova.

PREPORUKA 13

Direkcija je dužna da prilikom planiranja i provođenja javnih nabavki izvrši adekvatnu procjenu svojih potreba kako bi se osigurala pouzdana kontrola svih izvršenih usluga.

11. OSTALO

11.1. Trajni smještaj Direkcije

Vijeće ministara BiH je još 2009. godine donijelo zaključak kojim je zaduženo Ministarstvo finansija i trezora BiH da osigura potrebna finansijska sredstva i u saradnji s Direkcijom provede proceduru nabavke poslovnog prostora, na trajnom osnovu, putem kupovine za potrebe smještaja Direkcije u Banjoj Luci. U Zakonu o budžetu institucija BiH za 2012. godinu planiran je trajni smještaj Direkcije odnosno definisano je kako će se nabavka zgrade za smještaj Direkcije u Banjoj Luci, finansirati iz sredstava ostvarenih od prihoda po osnovu pružanja usluga

²⁶ Članom 14. Zakona o javnim nabavkama (Službeni glasnik BiH, broj: 39/14)

²⁷ Član 69. stav 2. tačka e) Zakona o javnim nabavkama (Službeni glasnik BiH, broj: 39/14)

rutne zračne navigacije za prelete preko Bosne i Hercegovine, a da će odluku o visini sredstava za ove namjene donijeti Vijeće ministara BiH, na prijedlog Ministarstva komunikacija i prometa BiH. Iste odredbe sadržane su i u zakonima o budžetu institucija BiH za naredne godine, s tim da je u periodu od 2012. do 2014. godine sačinjavanje i dostavljanje prijedloga odluke bilo u nadležnosti Ministarstva komunikacija i prometa BiH, a od 2015. godine je u nadležnosti Direkcije.

Direkcija je u prethodnim godinama više puta inicirala rješavanje pitanja nabavke prostora za trajni smještaj Direkcije (dostavljajući prijedloge odluka na mišljenje i usvajanje, urgencije, analize i sl.). Posljednji Prijedlog odluke o odobravanju sredstava i načinu provođenja postupka nabavke poslovnog prostora u Banjoj Luci za potrebe Direkcije upućen je 23.7.2020. godine Ministarstvu. Predmetni dokument Ministarstvo je odmah prosljedilo Vijeću ministara BiH na razmatranje i usvajanje. Međutim, dostavljeni materijal Vijeće ministara BiH nije razmatralo. Posljednja informacija koju je Direkcija dobila od Generalnog sekretarijata Vijeća ministara BiH je iz 2021. godini kada su obaviješteni da Vijeće ministara BiH nije, na 33. sjednici održanoj 15.4.2021. godine, razmatralo Prijedlog dostavljene odluke, jer je skinuta na Kolegiju Vijeća ministara BiH zbog nepostojanja saglasnosti. U Prijedlogu odluke Direkcija je definisala da je ukupno potrebna površina prostora od 1.800 m² – 2.000 m², nabavne vrijednosti do 8.500.000 KM.

Nadalje, Direkcija je 20.1.2023. godine uputila akt Ministarstvu sa molbom da se ranije dostavljeni Prijedlog odluke Vijeću ministara BiH povuče iz procedure razmatranja i usvajanja, jer je došlo do značajne promjene cijena nekretnina i izmjena okolnosti u vezi sa smještajem Direkcije. Direkcija smatra da je potrebno izvršiti dodatne analize, te izraditi novi nacrt odluke.

I pored činjenice da je Ured za reviziju kroz godine skretao pažnju svim nadležnim institucijama na važnost i značaj rješavanja pitanja trajnog smještaja Direkcije (inicijalno sredstva za ove namjene su odobrena Zakonom o budžetu za 2012. godinu), evidentno je da isto pitanje još uvijek nije riješeno i pored osiguranih sredstava. Direkcija i dalje izdvaja značajna finansijska sredstva za zakup prostora (u 2022. godini 379.080 KM), što sveukupno ima značajne negativne finansijske efekte na raspolaganje i upravljanje javnim sredstvima.

Po pitanju nabavke poslovnog prostora za trajni smještaj Direkcije prethodnih godina je davana preporuka (preporuka broj 4/2018 u Tabeli 1). Shodno navedenom, ocijenili smo da je Direkcija u 2022. godini preduzimala aktivnosti na realizaciji date preporuke, što će biti predmetom daljeg praćenja do konačne realizacije.

12. KOMENTARI NA NACRT IZVJEŠTAJA

Direkcija nas je u ostavljenom roku obavijestila da nema komentare na Nacrt izvještaja o obavljenoj finansijskoj reviziji za 2022. godinu, tako da ovaj Izvještaj predstavlja konačan izvještaj bez korekcija u odnosu na Nacrt izvještaja o obavljenoj finansijskoj reviziji za 2022. godinu.

Reviziju u Direkciji za 2022. godinu obavili su: Nataša Pavlović - viši revizor za finansijsku reviziju (vođa tima), Slaviša Vuković – viši IT revizor (član tima), Azra Husić - samostalni revizor za finansijsku reviziju (član tima) i Marko Sikima – mlađi revizor za finansijsku reviziju (član tima).

Kontrolu kvaliteta Izvještaja proveo je Odjel za razvoj, metodologiju i kontrolu kvaliteta finansijske revizije. Odjelom je rukovodio Nedžad Hajtić, koji je u međuvremenu preuzeo funkciju zamjenika generalnog revizora Ureda za reviziju institucija BiH.

**Vođa tima za
finansijsku reviziju**

Nataša Pavlović, v.r.

**Rukovodilac Odjela za
finansijsku reviziju**

Nermin Hamzagić, v.r.

Broj: 03-16-1-964/23

Prilozi

Tabela I - Pregled rashoda budžeta za 2022. godinu
Tabela II - Bilans stanja na 31.12.2022. godine
Tabela III - Pregled prihoda i primitaka za 2022. godinu
Izjava o odgovornostima rukovodstva

Pregled rashoda budžeta za 2022. godinu

DIREKCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO BOSNE I HERCEGOVINE

Tabela I

Opis	Izvori finansiranja		Odobren i budžet	Usklađivanj a budžeta	Ukupni budžet	Izvršenje budžeta	Procenat (6/5*100)
	Budžet	Vlastiti namjens ki prihodi					
1	2	3	4	5	6 (4+5)	7	8
1. Tekući izdaci	2.002.000	2.564.000	4.566.000	24.000	4.590.000	3.751.622	82
Bruto plaće i naknade	1.688.000	203.000	1.891.000	0	1.891.000	1.655.443	88
Naknade troškova zaposlenih	274.000	24.000	298.000	24.000	322.000	309.900	96
Putni troškovi	0	380.000	380.000	-7.000	373.000	285.340	76
Izdaci telefonskih i poštanskih usluga	0	39.000	39.000	0	39.000	32.473	83
Izdaci za energiju i komunalne usluge	0	57.000	57.000	0	57.000	42.898	75
Nabavka materijala	0	44.000	44.000	1.000	45.000	16.137	36
Izdaci za usluge prijevoza i goriva	0	61.000	61.000	0	61.000	39.947	65
Unajmljivanje imovine i opreme	40.000	383.000	423.000	6.000	429.000	425.160	99
Izdaci za tekuće održavanje	0	144.000	144.000	0	144.000	116.792	81
Izdaci za osiguranje	0	10.000	10.000	0	10.000	6.010	60
Ugovorene i druge posebne usluge	0	1.219.000	1.219.000	0	1.219.000	821.523	67
2. Kapitalni izdaci	0	171.000	171.000	0	171.000	168.720	99
Nabavka zemljišta	0	0	0	0	0	0	0
Nabavka građevina	0	0	0	0	0	0	0
Nabavka opreme	0	171.000	171.000	0	171.000	168.720	99
Nabavka ostalih stalnih sredstava	0	0	0	0	0	0	0
Rekonstrukcija i investiciono održavanje	0	0	0	0	0	0	0
3. Tekući grantovi	0	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0
4. Budžet (1+2+3)	2.002.000	2.735.000		24.000	4.761.000	3.920.342	82
5. Višegodišnja kapitalna ulaganja	0	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0
6. Novčane donacije	0	0	0	0	0	0	0
	0	0	0	0	0	0	0
7. Ukupno (4+5+6)	2.002.000	2.735.000	4.737.000	24.000	4.761.000	3.920.342	82

Rukovodstvo je Pregled rashoda budžeta po ekonomskim kategorijama odobrilo 2.3.2023. godine.

Generalni direktor
Čedomir Šušnjar

Bilans stanja na 31.12.2022. godine

DIREKCIJA ZA CIVILNO ZRAKOPLOVSTVO BOSNE I HERCEGOVINE

Tabela II

Opis	31.12.2022.	31.12.2021.	Procenat (2/3*100)
1	2	3	4
1. Gotovina, krat. potraživanja, razgraničenja i zalihe	657.705	553.757	119
Novčana sredstva	0	0	
Kratkoročna potraživanja	654.274	553.757	118
Kratkoročni plasmani	0	0	
Interni finansijski odnosi	0	0	
Zalihe	0	0	
Kratkoročna razgraničenja	3.431	0	
2. Stalna sredstva	406.505	452.597	90
Stalna sredstva	7.635.185	7.509.305	102
Ispravka vrijednosti	7.228.680	7.056.707	102
Neotpisana vrijednost stalnih sredstava	406.505	452.597	90
Dugoročni plasmani	0	0	
Dugoročna razgraničenja	0	0	
UKUPNO AKTIVA (1+2)	1.064.210	1.006.355	106

3. Kratkoročne obaveze i razgraničenja	1.219.372	906.547	135
Kratkoročne tekuće obaveze	322.888	170.302	190
Kratkoročni krediti i zajmovi	0	0	
Obaveze prema zaposlenima	194.216	148.869	130
Interni finansijski odnosi	51.575	34.600	149
Kratkoročna razgraničenja	650.693	552.776	118
4. Dugoročne obaveze i razgraničenja	0	0	
Dugoročni krediti i zajmovi	0	0	
Ostale dugoročne obaveze	0	0	
Dugoročna razgraničenja	0	0	
5. Izvori sredstava	406.505	452.597	90
Izvori sredstava	406.505	452.597	90
Ostali izvori sredstava	0	0	
Neraspoređeni višak prihoda/rashoda	0	0	

UKUPNO PASIVA (3+4+5)	1.625.878	1.359.144	120

Napomena: Pravilnikom o finansijskom izvještavanju institucija Bosne i Hercegovine, čl.10. stav 4., napomenuto je da bilans stanja budžetskih korisnika **neće biti uravnotežen** (aktiva jednaka pasivi) zbog programski uspostavljenog sistema Glavne knjige, dok će bilans stanja koji radi Ministarstvo finansija i trezora na nivou Budžeta institucija Bosne i Hercegovine za tekuću godinu biti uravnotežen.

Rukovodstvo je Bilans stanja odobrilo 2.3. 2023. godine

Generalni direktor:
Čedomir Šušnjar

Pregled prihoda i primitaka za 2022. godinu

Tabela III

Opis	Planirani iznos	Izmjene i dopune	Ukupno planirani iznos	Ostvareni iznos	Procenat (5/4*100)
1	2	3	4 (2+3)	5	6
1. Neporezni prihodi	2.753.000	0	2.753.000	6.251.057	227
Prihodi od zahtjeva, molbi, prijedloga, prijava i drugih podnesaka - Tarifni broj 1	5.000	0	5.000	3.450	69
Prihodi od žalbi protiv rješenja - Tarifni broj 2	1.000	0	1.000	0	0
Prihodi od rješenja za koje nije propisana posebna naknada - Tarifni broj 3	11.000	0	11.000	8.835	80
Prihodi od izdatih uvjerenja - Tarifni broj 4	1.000	0	1.000	570	57
Prihodi od naknada za prelete preko BiH	1.600.000	0	1.600.000	2.756.044	172
Prihodi od posebnih naknada BHDCA	600.000	0	600.000	763.941	127
Naknade po prevezenom putniku i toni prevezene robe sa aerodroma u BiH koje plaćaju aviooperateri	535.000	0	535.000	2.718.216	508
2. Tekući transferi i donacije	0	0	0	0	
Primljeni tekući transferi od stranih vlada i međunarodnih organizacija - donacije iz inostranstva	0	0	0	0	
Primljeni tekući transferi od ostalih nivoa vlasti	0	0	0	0	
Domaće donacije	0	0	0	0	
3. Kapitalni primici	0	0	0	0	
Kapitalni primici od prodaje stalnih sredstava	0	0	0	0	
Primici od finansijske imovine	0	0	0	0	
Primici od dugoročnog zaduživanja	0	0	0	0	
Primici od kratkoročnog zaduživanja	0	0	0	0	
4. Ukupni prihodi i primici (1+2+3)	2.753.000	0	2.753.000	6.251.057	227

Rukovodstvo je Pregled prihoda i primitaka po ekonomskim kategorijama odobrilo 2.3.2023. godine

Generalni direktor
Čedomir Šupšnar

Izjava o odgovornostima rukovodstva

Međunarodni standard vrhovnih revizionih institucija (ISSAI 2580) predviđa da revizor treba da dobije odgovarajuću izjavu od rukovodstva institucije kao dokaz da rukovodstvo priznaje svoju odgovornost za objektivno prikazivanje finansijskih izvještaja saglasno mjerodavnom okviru finansijskog izvještavanja, te da je odobrilo finansijske izvještaje.

Rukovodstvo **Direkcije za civilno zrakoplovstvo Bosne i Hercegovine** (u daljem tekstu: Direkcija) dužno je da osigura da finansijski izvještaji za 2022. godinu budu izrađeni u skladu sa Zakonom o finansiranju institucija Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj 61/04, 49/09, 42/12, 87/12, 32/13 i 38/22), Pravilnikom o finansijskom izvještavanju institucija Bosne i Hercegovine (Službeni glasnik BiH, broj 25/15 i 91/17) i Pravilnikom o računovodstvu sa računovodstvenim politikama i procedurama za korisnike budžeta institucija Bosne i Hercegovine (protokol Ministarstva finansija i trezora BiH, broj 01-08-02-1-1515-1/15, od 4.2.2015. godine). Rukovodstvo je također obavezno da postupa u skladu sa Zakonom o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2022. godinu (Službeni glasnik BiH, broj 42/22) i pratećim uputstvima, objašnjenjima i smjernicama koje donosi Ministarstvo finansija i trezora Bosne i Hercegovine, kao i ostalim zakonima u Bosni i Hercegovini, tako da finansijski izvještaji daju fer i istinit prikaz finansijskog stanja Direkcije.

Pri sastavljanju takvih finansijskih izvještaja odgovornosti rukovodstva obuhvataju garancije:

- da je osmišljen i da se primjenjuje i održava sistem internih kontrola koji je relevantan za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja i usklađenost sa zakonima i drugim propisima;
- da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze;
- da finansijski izvještaji sadrže sve relevantne podatke i analize izvršenja budžeta, kao i podatke o sistemu internih kontrola i realizaciji preporuka revizije;
- da se u poslovanju primjenjuju važeći zakonski i drugi relevantni propisi.

Rukovodstvo je također odgovorno za čuvanje imovine i resursa od gubitaka, pa tako i za preduzimanje odgovarajućih mjera da bi se spriječile i otkrile pronevjere i ostale nezakonitosti.

Datum, _____

Generalni direktor

Čedomir Šušnjar